

detta förslag och hoppas på bifall dertill, så att ständerna må möjliggöra fängelsereformens genomförande. Huruvida tillräckligt många i det höglofliga ståndet dela min mening att, då penningar finnas, man icke bör pålägga landet nya skatter, och derföre äro ense med mig deruti, att hela anslaget för fängelserna bör utgå från bränvinsskatten och icke från allmänna bevillningen, således från en accis, hvars betalande öfver hufvud är frivilligt, och icke från en direkt skatt, som man pålägger äfven de jemförelsevis medellösa, och hvarmed man onödigtvis betungar alla, huruvida höglofliga ståndet delar denna min åsigt, derom måste jag kanske tvifla. Jag anser mig dock hafva uppfyllt en skyldighet, då jag uttalat den. 10

Herr *Snellman*, J. V.: Med anledning af hvad friherre von Troil senast yttrat, anhåller jag om att få förklara och erkänna, att jag icke är i stånd att med dokumenter vederlägga hans påstående, att militiefonden skulle blifvit af ständerna ersatt för ifrågavarande summa. Men emedan genom en glömska jag underlät att uppfriska mitt minne i den saken, lemnar jag den derhän. Jag nämner dock, att jag här gjorde mig underrättad. Icke heller kan jag förstå, hvarföre allmänna statsfonden betalad militiefonden, i händelse summan redan blifvit militiefonden af ständerna ersatt. Friherre von Troil har vädjat till samma testimonium som jag enskildt rådfrågat. Möjligt är dock, att jag i detta afseende misstagit mig. 20

Jag ber att få begagna tillfället att framhålla ett ytterligare bevekande skäl för mitt förslag, nemligen det att, då ständerna år 1872 förde anslaget för fängelserna på bevillningen, detta skedde af nödtvång, emedan medel icke funnos att tillgå af bränvinsskatten, på hvilken anslaget 1863 hade blifvit anvisadt, och emedan ständerna då ansågo fängelsereformen för en så ömmande sak, att de icke ville lemna den helt och hållet obeaktad. Nu finnes icke mera detta nödtvång. Må alltså anslaget återföras till sin rätta plats, på bränvinsskatten. Att vidare ingå på explikationer och polemiker, anser jag för onödigt och också icke skickligt, isynnerhet som det är detsamma, om jag huru många gånger som helst söker framhålla skilnaden emellan en accis, en indirekt skatt, sådan som bränvinsskatten, och en direkt skatt, en tvångsskatt, af ständerna pålagd, såsom allmänna bevillningen. Ekot svarar ändå alltid, att den ena skatten är bra för det ändamålet och den andra för ett annat, nemligen att detta vore mitt yrkande, och detta kan icke hjälpas; samma eko kommer att genljuda. 30

40

175 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 10., 11. & 13.XII 1877

Protokoll fördt hos Finlands Ridderskap och Adel

Herr *Snellman*, J. V.: Hvar och en, som genomläst Värnepligtsutskottets föreliggande förslag, torde väl med tillfredsställelse och tacksamhet hafva bemärkt och erkänt den samvetsgranna omsorg, hvarmed utskottet utfört sitt maktpåliggande uppdrag. Jag tviflar icke derpå, att icke förslaget äfven ur militärisk synpunkt torde vinna sakförståndiges bifall; men utskottet har också, jag måste säga, med öm omsorg sörit derför, att rättigheten att försvara fäderneslandet och den uppoffring, som dermed är förenad, må så jemnt som möjligt tillkomma och falla på alla Finlands söner. 50

Må det förlåtas mig om jag särskildt gläder mig deröfver att jag

finner önskingar, hvilka jag vid ett annat tillfälle uttalat, genom förslaget uppfyllda, och att denna del af förslaget gläder mig, emedan den är af så stor vikt. Sälunda har utskottet funnit utväg att minska den i den nådiga propositionen föreslagna långa reservtiden till en så kort period, att knappt någon torde hafva gjort sig hopp härom; och har utskottet icke heller glömt att för finska trupper ett eget artilleri är nödvändigt. Äfven så hafva de föreslagna bataljonerna upphört att vara skarpskyttebataljoner. Väl hade det varit i mångens tanke önskligt, om äfven förslaget, hvad den aktiva tjensten angår, hade kunnat

10 utfalla något annorlunda, om en kortare tid kunnat äfven här bestämmas. Men detta torde kanske vara omöjligt; och man bör dervid också besinna, hvad många bekymrade fäder glömma, att det icke är blott ur militärisk synpunkt det är nödvändigt att en trupp har disciplin och öfning, utan att denna utgör ett skydd för den enskilda, ett skydd nemligen så långt krigets osäkra lotter kunna medgifva. Hvad förslaget i min tanke saknar, är något stadgande om de finska truppernas ordnande under krigstid, nemligen huru de skola sammanhållas. Det hade varit godt, att en bestämning i förslaget ingått, att de böra ställas

20 i en korps, den må kallas brigad eller något annat, under ett finskt öfverbefäl, så att de icke kunde utgå till kriget såsom skilda bataljoner. Men dessa särskilda stadganden är det icke skäl att vid detta tillfälle omtala, då vid specialgranskning af förslaget dylika påståenden kunna göras. För min del vågar jag också hålla före, att sådana anmärkningar om några särskilda stadganden borde så mycket som möjligt undvikas. Ty om man också lyckas att i ett eller annat förändra förslaget, så riskerar man derigenom att göra det hela till en löslig sammansättning af hvarjehanda åsichter och att förstöra, hvad som nu utgör en synnerlig förtjenst, att sammanhanget i förslaget är så strängt och bundet.

Särskildt vill jag för min del tacka utskottet för de upphöjda,

30 manliga och så välbetänkta ord, utskottet i sin motivering af förslaget i början af densamma uttalat. Det finnes numera icke något skäl att öfverlemna åt den fattigare folkklassen i samhället fäderneslandets försvar, och åt den förmögnare att betala, för att sjelf undgå denna såväl rättighet som skyldighet. Det har funnits tider, då äfven detta haft sin historiska rätt. Det stånd, som tidigare lade börda på andra, var sjelf ett krigarestånd och fullgjorde frivilligt sin krigarepligt. Den tiden rädde en aristokratisk författning mer eller mindre i alla länder. Mot dennas tvång kräfde det svenska och finska Bondeståndet skydd.

40 Indelningsverket blef äfven det ett af dess skyddsvärn och sälunda ett medel att rädda den frihet, som i båda länderna utgjort all medborgerlig frihets rot. Vår tid går åter mer och mer från dessa förhållanden. Man behöfver icke se vida omkring, för att finna det och blifva öfvertygad, att jemlikhet i rättigheter och skyldigheter mer och mer fordras och mer och mer skall göra sig gällande. De som sätta sig häremot, de tala således icke i vår tids anda och icke ur de grundsatser, som äfven skola blifva framtidens. För min del kan jag icke dela den patriotism, som, då den ser vådor i vår politiska ställning för de trupper, som här uppställas, hvilka vådor icke skulle finnas, om vår sjelfständighet vore fullständig – jag säger, jag kan icke dela denna

50 patriotism, som då säger till de indelta eller till de värfvade: Gån och möten I alla dessa vådor, jag kan icke för dem blottställa fäderneslandets söner. I tillhören icke deras antal! Jag lemnar derhän de här utlagda statsvetenskapliga teorierna, de hafva icke här sin plats; må det vara nog, om jag säger: naturrätten vet icke af samhälle och stat. Samhälle och stat hafva tillkommit utöfver all naturrättens begäran;

och det är först i samhället och staten, som skyldigheter och rättigheter verkligen finnas till, erkännas och gälla.

Så tacksam jag är för de ord, utskottet uttalat i sin motivering af betänkandets 1 §, nödgas jag deremot inlägga en reservation mot utskottets uttalande angående innehållet af den 2 §. Utskottet har med rätta i frågan om rust- och rotheållarens ställning till vakansafgiften vägrat ingå på det resonnemang, som träffas i inledningen till den nådiga propositionen. Ty det är klart att vakansafgiften icke kan hållas för en utskyld, hvilken borde likställas med grundskatten på jorden. Den är en sådan skatt, som redan under tiden före 1809 ibland utgjordes, ibland icke, äfven här i Finland. Då här t. ex. kavalleritrupper afsutto, så betalade den rustningsskyldige vakansafgiften; då regementet åter satt upp, upphörde vakansafgiften. Det är nu i 70 år som vakansen allmänt erlagts, men icke ens fortfarande under dessa 70 år. Vakansafgiften för närvarande är ännu icke 10 år gammal. Om en sådan utskyld kan man icke tala såsom om en grundskatt. Det är därför väl, att utskottet i denna del icke följt propositionen åt. Men utskottet har råkat i en annan motivering, hvilken är lika litet hållbar. Hufvudsumman af densamma är, att, ehuru utskottet erkänner, att vakansafgiften är en betalning för befrielse från personlig krigstjänst, utskottet likväl säger: godt och väl, de roteringsskyldiga hafva varit befriade från personel krigstjänst för sig och sina barn och sitt folk, men det har dock gvarstått för dem en skyldighet att göra krigstjänst enligt grundlagliga stadganden. Ja väl, det har qvarstått en sådan skyldighet, som den finnes i alla länder antingen i lag stadgad eller oberoende af lag. När fienden är i landet och icke annat försvar återstår, så skall man gå ur huset, det är äfven gammal svensk lag och sed. Men att likställa denna skyldighet med den, som värnepligtslagförslaget nu förordar, skyldigheten att under fredstid göra aktiv tjänst tre år, att stå i reserven, att i händelse af krig rycka ut, genast i första led, är enkelt en orimlighet. Allt detta är något helt annat; men i utskottets motivering förvexlas dock dessa båda skilda saker. För min del har jag likväl ingenting emot paragrafens lydelse, då i densamma förslås, att vakansafgiften tillsvidare bibehålles. Men man skall då erkänna att, om vakansafgiften utgår oaktadt åtagandet af värnepligt, den icke är annat än en bevillning, ett frivilligt åtagande af den betalande. Detta öppna erkännande hade enligt min tanke verkat bättre för paragrafens antagande. Ty jag tror att det stånd, som ger största antal värnepligtig, närmast rust- och rotheållare, ingalunda är motvilligt att tillsvidare utgöra afgiften, hvaremot det nu förekommande resonnemanget i motiveringen väckt oro hos många.

Med anledning af denna paragraf 2 vågar jag också anhålla att få beröra en annan, mycket viktig fråga i utskottets förslag, då nemligen utskottet föreslår att ett antal paragrafer skall antagas att gälla såsom grundlag. Jag bekänner öppet, att jag icke kan inse, om detta sätt att stifta grundlag är det rätta. Det torde väl komma att afgöras, mitt yttrande förutan. Men jag förmår icke heller inse, att antagandet af ett sådant förslag, om det också låter sig göra, i sjelfva verket skulle lända ständerna och landet till någon nytta. Det är icke fördoldt för någon, att värnepligtsinrättningen icke kan bestå, utan att vid hvarje landtdag anslag dertill begäres af ständerna. Anslaget är nu beräknadt för truppens tjänstgöring endast för en tid af något öfver två år; det skall vid nästa landtdag beräknas för fem år. Behovvet af anslag från ständernas sida blir redan då större, och utan tvifvel skall detta behof i framtiden icke minskas, utan tillvexa. Då uti värnepligtslagen ett antal

paragrafer skulle gälla såsom grundslagsfråga, äro ständerna vid dem orubbligt bundna. Det är på Hans Majestäts initiativ, som frågan då beror. Dessutom kunna ständerna också, om Hans Majestät nådigt föreslår ändringar, endast med alla stånds bifall antaga dem. Hafva de icke denna grundlagsenliga giltighet, så förmår jag icke inse att ständerna, då de bevilja medel, icke kunna göra det med vissa vilkor, som innebära ändring i värnepligtslagen. Jag upprepar ännu, att jag bekänner mig vara tveksam, huruvida min uppfattning i denna sak är den rätta, likasom jag öfverhufvud, då en så viktig fråga som denna föreligger, bör ödmjukt erkänna, att jag icke har en sådan förtröstan till mina meningars riktighet, att jag icke skulle vara beredd att gå ifrån dem och medgifva att jag misstagit mig.

⟨11.XII 1877⟩

Herr *Snellman*, J. V.: Redan den aktning, jag hyser för herr Silfversvan, hade bordt ålägga mig, att då jag egde ordet, icke helt och hållet med tystnad förbigå herr Silfversvans reservation. Men jag hade andra skäl härtill, deribland också det, att icke allt för länge missbruka höglofliga Ridderskapets och Adelsnådens tålmod. Sedan jag dock erfarit, att detta förslag på många håll vunnit gillande, anhåller jag vördsamt att om detsamma äfven få uttala mig.

Förslaget är klart deri, att värnepligten antages såsom en värnepligtige utan lottning. Hvarje årklass af värnepligte skall öfvas två månader första året, och året derpå i en månads tid. Mycket riktigt anser den ärade reservanten, att en sådan trupp för sig vore oduglig att föras i fält, och att sagde öfning borde betraktas såsom ingen öfning för detta ändamål. – Ty t. ex. en bataljonsöfning och fältmanöver under en månads tid skulle icke kunna bilda en trupp med någon förmåga att sköta sig i fält och med någon sammanhållning, ännu mindre en sådan, som i kulregnet lystrar till kommandot. Det föreslås derföre, att tillika skulle uppställas 4 värfvade bataljoner, hvilkas manskap skulle blifva de värnepligtiges lärmästare i fred, deras kader och stöd i kriget. Jag vill icke uppehålla mig vid denna sammanställning; densamma torde redan vara tillräckligt uppmärksammas. Alla länder hafva haft tillräcklig erfarenhet af, hvad en värfvad trupp är. England står ensamt numera med endast värfvade trupper, och är det enda af alla Europas länder, som tillåter att dess trupper både till lands och sjös få bestraffas på det afskyvärdaste. I Sverige har man ännu daglig föga hugnande erfarenhet af de värfvade trupper, som der finnas. Hos oss är denna erfarenhet från fordom öfverhufvud glömd. Vi hafva väl ute i kriget en sålunda sammanbragt bataljon, hvars öden hvarje människas i detta land hjerta med deltagande följer. Jag vill tro, att pluraliteten af denna bataljons manskap består af hedervärda, redliga män, som förtjena sina medborgares aktning. Men arten af dess uppställning vållar, att många undantag måste finnas. Poliskammarens i Helsingfors publikationer hafva gifvit tillräcklig och mer än tillräcklig underrättelse härom. Att i dessa leder ställa landets ungdom af alla samhällsklasser, det vore icke välbetänkt. Dessutom måste äfven i den bästa trupp, som gör garnisonstjänst i en större stad år ut och år in i ett antal år, utbilda sig seder, egentligen oseder, i beröring med hvilka det icke är skäl att ställa landets öfriga ungdom. Jag lemnar vidare ordande härom.

Allt detta är nu i reservationen klart. Hvad som deremot i reservationen är oklart; är svaret på frågan: för hvilket ändamål uppställas en sådan här? Uppställas den för freden eller för kriget? Reservationen utgår från 7 § i 1789 års privilegier för Bondeståndet. Detta är nu visst en oegentlighet; ty denna paragraf berör icke denna värnepligtsprincip.

I densamma tillförsäkras Bondeståndet frihet från våldsam värfning, men undantages åter ifrån denna befrielse genom dess skyldighet att, när fiende är i landet, gå man ur huset. – På denna paragrafs lydelse kunde alltså möjligen stödjas endast samma skyldighet för hvar och en vapenför medborgare i landet, men icke någon skyldighet till öfningar eller tienstgöring i fredstid. Men, som jag hade äran antyda, stadgandet kan väl icke egentligen tillämpas på någon annan samhällsklass än Bondeståndet, för hvilket privilegiet blifvit utfärdadt. Hvad som nu i reservationen är dunkelt, det förklaras af ett utdeladt tryckt blad, angående hvilket reservanten haft godheten upplysning, att det innehåller en närmare förklaring till hans förslag. I detta blad säges uttryckligen: »om fiendtligt infall i landet är att befara, så uppåddas till landets försvar tredje och fjerde åldersklasserna» o. s. v. Således först då fiendtligt och infall i landet är att befara, blir det fråga om att denna värnepligtsarmé skall användas. I min tanke ställer sig saken så: vi äro öfvertygade om, att Finland är genom Rysslands stormaktsställning så skyddadt, att det väl sällan skall inträffa, vi hoppas aldrig, att en fiende infaller i vårt land, derföre ställa vi upp en armé, om hvilken vi hoppas, att den aldrig skall kommenderas ut; derföre anse vi, att en ringa öfning är för densamma tillräcklig, ty större mödor och penningeuppoffringar vore bortkastade. Man skall häremot säga: vi hafva på dessa 70 år dock haft ett exempel på att fienden kommit i vårt land, ja visst, vi hafva haft detta exempel, denna fiende har varit England, som i förening med Frankrike kommit till våra kuster, tagit våra skepp, till och med på specifikt engelskt manér brännt våra nederlag af trävaror och tjära, under föregifvande att dessa voro krigsförnödenheter. Denna erfarenhet hafva vi haft. Kan den föreslagna armén, eller kan någon finsk värnepligtsarmé hindra sådant? Nej! Mot Englands stora och små bepanrade fartyg verka våra kulor ingenting. De kunna gå in i hvarje hamn och borttaga, hvad de vilja, och hela denna armé kan få stå och se derpå. Den kan icke heller beskydda nederlagen för bränning, ty med nyare tidens artilleri kunna dessa nederlag sättas i brand på ett afstånd af en half mil. Dervid kunna vi således ingenting göra; vi måste hoppas, att Hans Majestät är så nådig och skickar hit gröfre artilleri med dess servis och allt hvad dertill hörer, skickar hit torpedobåtar och nådigt tager åtminstone våra större hamnar i försvar; ty eljest kunna de icke skyddas. Detta kan väl på ett egentligt sätt kallas, att fiendtligt infall i landet varit att befaras, och det vore kanske då tillåtet, att för ett sådant fälttåg uppställa reservationens värnepligtige. Må så vara! Skulle det åter någon gång inträffa, hvilket väl hör till möjligheterna, men föga nog till det sannolika, att en fiendtlig armé härstädes skulle landstiga; då är säkert en sådan finsk armé ännu mera oförmögen att försvara landet. Landstiger en fiendtlig här af 50 000 man, som är det minsta, och ökas den efterhand till 100 000 man med nu tidens öfning och utrustning, hvad skola då reservationens värnepligtige uträtta? De måste äfven då hoppas, att Hans Majestät är så nådig och skickar hit två- å tredubbla antalet ryska trupper, för att försvara vårt land. Äfven för denna eventualitet, som säkert i framtiden blir allt mer och mer osannolik, bjuder alltså reservationen en för det angifna begränsade ändamålet gagnlös armé. Svaret på den antydda frågan torde derföre blifva, att denna alls icke är ämnad för kriget, utan blott för freden – det vill säga för skenet. Det är endast om detta antages för godt, densamma komme att uträtta något.

Dunkelt är äfven i reservationen, hvad som afses med de värfvade bataljonerna. Äro de sammanräknade under »krigsstyrkan»? Kan

Hans Majestät kommandera de värfvade att gå ut, befalla dem dertill, när behof af dem göres? Detta är icke uttryckligen sagdt i förslaget, men så mycket jag kan förstå, är meningen, att de på Hans Majestäts bud och befallning, emedan de ständigt äro samlade, skola rycka ut. Om meningen är denna, då säges ju härmed: dessa värfvade äro lämpliga att användas för hvilket krigsändamål som helst; men vi Finlands verkliga söner, vi undandraga oss det. Reservationen skulle då hylla det åskådningssätt, att här finnes någon samhällsklass i Finland, hvilken icke förtjenar att räknas till Finlands söner? Är 10
meningen åter den, att Hans Majestät icke ens skall kunna befalla öfver dessa bataljoner i annan händelse, än om landet hotas af fiendligt infall, eller då infall i eget land har skett, då är visserligen förhållandet ett annat. Men då står också saken så, att vi skulle säga; I hvarje fall lita vi för vårt försvar på Hans Majestäts nåd, på Rysslands bistånd. Intet äro vi deremot i stånd att från vår sida uträtta, för att upprätthålla Rysslands makt, som utgör vårt egentliga skydd. Jag hoppas visserligen – och den behandling Finland erfarit gifver grund till denna förhoppning att Hans Majestät äfven i afseende å den verkliga värnepligtsarmén skall se till våra förhållanden och icke i något fall pålägga oss 20
större bördor, än vi kunna bära. Men kunna landets ständer gå till Hans Majestät med ett förslag, sådant det i reservationen yrkas, och säga: Vi vänta af Eders Majestät, att det försvar, vi bereda landet, må höra landet ensamt till; att icke en enda man må föras i fält, i händelse icke fienden står vid landets gräns? Skulle detta blifva fallet, skulle jag högligen beklaga det. Kan väl någon tro, att ett sådant förslag någonsin kunde blifva antaget? Jag tror det icke. Kanske någon huser den öfvertygelsen – och derom torde icke vara tvifvel – att sagde förslag vore tillräckligt för uppfyllandet af landets pligt. Jag delar icke denna 30
öfvertygelse; och hvad jag icke är berättigad att säga derom, så länge den utgör blott en enskild mening, det vore jag berättigad att yttra, så snart förslaget skulle blifva ett landtdagsbeslut och uttalas å Finlands vägnar, nemligen att det bevis det skulle lemna på finska folkets tänkesätt i afseende å rätt och pligt, skulle lända detta folk, jag vågar icke säga till vanära, jag säger blott, lända detsamma icke till heder.

Om att något moment för nationalmedvetandets höjande kunde innebäras i ett sådant förslag, som reservationen förordar, kan icke blifva fråga. Ty endast detta medvetande, att i två å tre månaders tid deltaga i militära öfningar under den ljufva förhoppning att aldrig komma att deltaga i kriget, kan väl icke ega något annat inflytande på 40
vårt folkmedvetande, än det dåliga af hvarje förställning. Då härtill kommer, att deltagandet i öfningarna skall ske tillsammans med värfvade soldater, der osäkerheten måste vålla, att flertalet af dem, som skola öfvas, så mycket som möjligt emellan öfningarna sky sina läromästare, måste äfven tjenstens inverkan på samfundsandan blifva föga välgörande. Helt annat är förhållandet med uppfyllandet af en verklig värnepligt enligt den nådiga propositionen och isynnerhet enligt Värnepligtsutskottets förslag, må vara med mer eller mindre ändringar. Detta fordrar tjenstgöring för en stor del värnepligtige åtminstone utsträckt till år; det fordrar i detta afseende jemnlighet, att alla skola 50
vara blottställda för samma öden, för samma ändamål. Då träder den förmögnarens son till sidan af den besittningslöses, den mera bildades till sidan af den obildades, och han säger honom, under medvetande om att det på ett eller annat sätt kan blifva allvar af: rättigheten att försvara fäderneslandet är äfven min, skyldigheten är äfven min. Ett sådant tilltal och en sådan gerning – det har erfarenheten bevisat, och

eftertanken lär det – skall höja sjelfmedvetandet hos den tilltalade; han känner mera sitt menniskovärde. Och uppfyllandet af en sådan pligt höjer åter sjelfmedvetandet hos den, som kan ställa detta tilltal till sin närmaste man i ledet. Det är sålunda man med skäl sagt, att värnepligten höjer en nations sjelfmedvetande. Jag bekänner, så tryckt af åren jag än är, att jag skulle skatta mig lycklig, om jag hade denna hågkomst från ungdomen att hafva kunnat sålunda uppträda. Jag vill icke medgifva, att mitt hjerta är hårdt; men, jag vet det, jag skulle med andra känslor betraktat dem, som varit mina kamrater i ledet, hvilka samhällsklasser de än tillhört; jag skulle med andra känslor betraktat dessa samhällsklasser; och jag är öfvertygad derom, att denna känsla och detta medvetande skulle hafva ledt mitt lif lyckligare, än förhållandet nu varit. Jag skulle underlåtit mycket, som bordt vara ogjordt; jag skulle säkert gjort mycket, som nu blifvit ogjordt. Hvad jag sjelf icke fått erfara, det önskar jag, att kommande generationer i Finland måtte erfara och lära, både för deras egen lycka och för landets, ty det skulle säkert föra folkets nationella sjelfmedvetande framåt. Det är derföre, jag tror mig kunna med godt samvete votera för ett värnepligtsförslag, hvilket bereder Finland en sådan framtid. Jag gör detta också derföre, att ett sådant förslag, om det antages af ständerna, redan skulle innehålla vittnesbördet om finska folkets medvetande, att det dock äfven genom sin historiska ställning har någon skuld och någon pligt att uppfylla. (Bra!)

⟨13. XII 1877⟩

Herr *Snellman*, J. V.: Mycket kompetenta ärade medlemmar af detta stånd hafva yttrat sig i den förevarande frågan ur rent militärisk synpunkt. Jag anhåller vördsamt att få förena mig i deras yrkande på en längre öfningstid, ur synpunkten af reservisterna egen välfärd. Skulle det vara fråga om hvad man kallar en ersättningsreserv, som, då bataljonerne ställas på krigsfot, har att inträda i depotkompanier och först efterhand utgå i kriget allt eftersom det kan fordras, så vore det kanske möjligt att man med en mindre föregående öfningstid kunde komma till någon sådan färdighet att de utan allt för stor risk kunde gå ut, för att uthärda ett fälttågs alla svårigheter, men då enligt utskottets förslag de reservklasser hvilka omedelbart skulle inträda, så snart bataljonen ställs på krigsfot, bestå såväl af fullt öfvade som af dessa reservister, då synes det mig alldeles klart att en så kort tid som här är bestämd för deras öfning icke kan gifva dem någon helst vana att sköta sig sjelf såsom en soldat bör kunna sköta sig sjelf i fält; ännu mindre bringa dem till någon färdighet, ty det är icke en ringa sak att göra forcerade marscher med soldatens tunga packning, och under alla skiften och väderleksförhållanden uthärda dessa marscher och bivuker, kanske ofta många dygn på en enda vecka. – Jag fruktar derföre att de, om icke en längre öfning förunnas, den största möjliga som erfordras för dess utbildande då bataljonen ställs på krigsfot, och de göra sitt inträde i deras leder, snart nog skola befolka lasaretterna och sålunda icke det ändamål, hvarför de blifvit kallade till tjensten, kunna vinnas och dessutom deras egen tid gagnlöst förspillat. Det är på dessa grunder jag äfven för min del önskar, att deras öfningstid må utsträckas så långt som möjligt.